

עין משפט
גור מוצה

סד:

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

מסורת הש"ס

יב א מ"י פ"א מ"ג
גניטה הלכה ד סמג
עשן ט"ז

מוסף רש"י

הטל פרט ביניהם.
הטל פרט הקמון להם
ומהו יניחה, ודגום
בכלל ופרט. ככלל ופרט
וכלל ומרי טען הפרט
(חולין י"ד.) במהו טען הפרט
ב' פעמים אין זו
כלל ופרט אלא ריבה
ומיעט וריבה. ולמה
הנה דקום זה זה ומה
מנל אמר במים כלל, ומה
ונתלים פרט, במים חר
ובכל ועל פניה הנה בני
ר' ישמעאל ואמר במים
במים הקמון זה זה ואמר
ק' מרי במים ונתלים,
הלך אן זה כלל ופרט.
אלה הטענות ביהמה לרשו
כרתי ומיעט (ובגורו)
ה' טען כלה את זה תאלת
מנל אמר במים אחר
לו טעין וקשקשה במים,
הדיט שתי כללות, דמשמע
דכל מים טעין סמיך
וקשקשה ופרט כתיב
אחריהם במים ונתלים,
דמשמע במים ונתלים
שענינם הם בענין סמיך
וקשקשה. אלל הדיטם
במים מיעטין מיהאכל
כלל סמיך וקשקשה,
אין זה כלל ופרט, אל
דיינין ליה כלל ופרט,
אלל מיעטין הפרט עינין
ודען אמת כרתי ומיעטין
(בבבא קמא.) ואילן ופי
הכללת סמיך, כחמיל
פרט שאחריהם ביהמה מזה
מורה שיה שלל מזהם
ככלל ופרט אלל כרתי
ומיעט, ולמה טענייה
המתא לפרטא מכלל דלא
דמריה ככלל ופרט. ואילן
בין ריבה ומיעט ככלל
ופרט, וכי דרשינן כלל
ופרט הוי פרט פירוש
על כלל ואין ככלל אלל
הסמך לן אין לן להניח,
וכמלל לן כלל עי אמר
הפרט אהי לאהיי מרי
דמי ליה לפרט, אלל
לי דרשינן ריבה ומיעט
לי פירט המיעט את
הריבה, אלל מיעט על
שמתע מכלל הכל אלל זה
הדומים לן, וכלל ריבה
שי הוי מרינן כל דמי
ליה למיעוט ואהיי ריבה
שי לאהיי כל מילי ואהיי
דמי ליה כלל ומיעט מילי דלא
כל פירשה שנאמרה
וגנינה כו'. ארומה
דקרא לחור ולטעם את
החמר מפני דבר אחר
הסחורה כספילתו (והנה)
ג' ידו. אלל המתא מתא
כדו (ב"ב י"ג.)

אי הכי שפיר קשיא ליה. ומשני משום דלית ליה פירכא אע"ג דהאי פירכא ליתא צברייתא היינו משום דלא חש לפרשה: מוהיבא קמייתי ליה ככללא בתרא ככללא גופי' חיים כתיב ביה. גם זה שאל ה"ר אשר מלונ"ל את ר"י דלכמי תקשה המנא מתנא ל"ל דהא כיון דלא מני לרביי ככלל ופרט וכלל טפי אלל בעלי חיים משום ככלל גופיה חיים כתיב ביה א"כ ע"כ חיים לכללא לא אחיא דאי כללא אמאי איצטרך כל הנהו פרטי לא למתוב אלל גניבה ומיים והוה מרינן נמי כל בעלי חיים אלמא לאו כללא הוא אלל פרטא ומפרט דמיים לחוד נרצה כל ב"ח ומכל הני פרטי נרצה כל דבר והכי איתא כממון לא לאחיי בעלי חיים מחיים נפקא והשיב ר"י דלקמן ודאי דאיכא כללא ופרטא וכללא כדאמר שרי שור בין המנא מתנא קאמר שפיר דמקעין הפרט דשור מרינן אפילו דלאו ב"ח דכל ב"ח מפרטא דחיים נפקא אלל הכא כלל המנא מתנא אי חיים לא הוי כלל היכי מרבו דלאו ב"ח מפרטי כיון דליכא כלל בתרא לרביי מיינה טעין הפרט והואילן שאין לרבות מהן כלום אם נעשה חיים פרט ע"כ לריכין אנו לעשות מחיים כלל וינאו הפרטות למעט מן הכלל ונאמר מה הפרט מפורש דבר שנכלמו מטמאה וממעט מהם עופות טמאים ואע"ג דהאי תנא אין נראה לו לתפוס דו טמאה היינו דוקא לפי מה שהיה יכול לתפוס דו ב"ח ורואה לעשות כלל דחיים כמו כלל דגניבה אלל השמא דמסיק דמחיים לא משמע אלל ב"ח ואין יכול לתפוס דו ב"ח דאיכא פרטי למה לי ע"כ הדי לריך לתפוס דו טמאה להכי איצטרך המנא מתנא לרבות כל דבר דמסיק:

למעוטי דבר שאין ספויים. אית ועיל (דף סג. ד"ה דבר) מפורש: אי הכי שיה ש"ס. ה"מ לאקשויי שור ושה ל"ל (דמקעין הפרט דחיים לחוד מרינן כל דבר אפילו דלאו ב"ח ולפי שהגמרא התחיל דבריו כשור שהוא ראשון נקט הכי אלל כלמת הוא ששניהם מיותרים: אין למורה כנקם דמפור ומ"ד תרוייהו בטוען מענת נגב באו עדים חייב ולמ"ד חד כנגב וחד בטוען מענת נגב בשלמא אם המוצא למורה בר אהילאי אבל כל הני פרטי למה לי כדתנא דבי רבי ישמעאל ר"תנא דבי רבי ישמעאל כל פירשה שנאמרה וגנינה לא רבי יעקב אומר שנים ישלם אלא בשבועה או אינו אלא בשבועה אמרת לא כך היה מאי לא כך היה אמר אביי לא לכתוב רחמנא שנים ישלם בך"ו מטוען מענת נגב ומה טוען מענת נגב רבוחיתורא אתא לדיה אמר קרא לישלם תרי נגב עצמו דכאוסורא אתא לדיה לא כל שכן אלא שנים ישלם דכתב רחמנא כנגב עצמו למה לי דאפילו שלא בשבועה והאי אם המוצא להכי הוא דאתא הא מיבעי ליה לכתובתא ידו אין

אי הכי שפיר קשיא ליה משום דאית ליה פירכא אע"ג דהאי פירכא ליתא צברייתא היינו משום דלא חש לפרשה: מוהיבא קמייתי ליה ככללא בתרא ככללא גופי' חיים כתיב ביה. גם זה שאל ה"ר אשר מלונ"ל את ר"י דלכמי תקשה המנא מתנא ל"ל דהא כיון דלא מני לרביי ככלל ופרט וכלל טפי אלל בעלי חיים משום ככלל גופיה חיים כתיב ביה א"כ ע"כ חיים לכללא לא אחיא דאי כללא אמאי איצטרך כל הנהו פרטי לא למתוב אלל גניבה ומיים והוה מרינן נמי כל בעלי חיים אלמא לאו כללא הוא אלל פרטא ומפרט דמיים לחוד נרצה כל ב"ח ומכל הני פרטי נרצה כל דבר והכי איתא כממון לא לאחיי בעלי חיים מחיים נפקא והשיב ר"י דלקמן ודאי דאיכא כללא ופרטא וכללא כדאמר שרי שור בין המנא מתנא קאמר שפיר דמקעין הפרט דשור מרינן אפילו דלאו ב"ח דכל ב"ח מפרטא דחיים נפקא אלל הכא כלל המנא מתנא אי חיים לא הוי כלל היכי מרבו דלאו ב"ח מפרטי כיון דליכא כלל בתרא לרביי מיינה טעין הפרט והואילן שאין לרבות מהן כלום אם נעשה חיים פרט ע"כ לריכין אנו לעשות מחיים כלל וינאו הפרטות למעט מן הכלל ונאמר מה הפרט מפורש דבר שנכלמו מטמאה וממעט מהם עופות טמאים ואע"ג דהאי תנא אין נראה לו לתפוס דו טמאה היינו דוקא לפי מה שהיה יכול לתפוס דו ב"ח ורואה לעשות כלל דחיים כמו כלל דגניבה אלל השמא דמסיק דמחיים לא משמע אלל ב"ח ואין יכול לתפוס דו ב"ח דאיכא פרטי למה לי ע"כ הדי לריך לתפוס דו טמאה להכי איצטרך המנא מתנא לרבות כל דבר דמסיק:

למעוטי דבר שאין ספויים. אית ועיל (דף סג. ד"ה דבר) מפורש: אי הכי שיה ש"ס. ה"מ לאקשויי שור ושה ל"ל (דמקעין הפרט דחיים לחוד מרינן כל דבר אפילו דלאו ב"ח ולפי שהגמרא התחיל דבריו כשור שהוא ראשון נקט הכי אלל כלמת הוא ששניהם מיותרים: אין למורה כנקם דמפור ומ"ד תרוייהו בטוען מענת נגב באו עדים חייב ולמ"ד חד כנגב וחד בטוען מענת נגב בשלמא אם המוצא למורה בר אהילאי אבל כל הני פרטי למה לי כדתנא דבי רבי ישמעאל ר"תנא דבי רבי ישמעאל כל פירשה שנאמרה וגנינה לא רבי יעקב אומר שנים ישלם אלא בשבועה או אינו אלא בשבועה אמרת לא כך היה מאי לא כך היה אמר אביי לא לכתוב רחמנא שנים ישלם בך"ו מטוען מענת נגב ומה טוען מענת נגב רבוחיתורא אתא לדיה אמר קרא לישלם תרי נגב עצמו דכאוסורא אתא לדיה לא כל שכן אלא שנים ישלם דכתב רחמנא כנגב עצמו למה לי דאפילו שלא בשבועה והאי אם המוצא להכי הוא דאתא הא מיבעי ליה לכתובתא ידו אין

אי הכי שפיר קשיא ליה משום דאית ליה פירכא אע"ג דהאי פירכא ליתא צברייתא היינו משום דלא חש לפרשה: מוהיבא קמייתי ליה ככללא בתרא ככללא גופי' חיים כתיב ביה. גם זה שאל ה"ר אשר מלונ"ל את ר"י דלכמי תקשה המנא מתנא ל"ל דהא כיון דלא מני לרביי ככלל ופרט וכלל טפי אלל בעלי חיים משום ככלל גופיה חיים כתיב ביה א"כ ע"כ חיים לכללא לא אחיא דאי כללא אמאי איצטרך כל הנהו פרטי לא למתוב אלל גניבה ומיים והוה מרינן נמי כל בעלי חיים אלמא לאו כללא הוא אלל פרטא ומפרט דמיים לחוד נרצה כל ב"ח ומכל הני פרטי נרצה כל דבר והכי איתא כממון לא לאחיי בעלי חיים מחיים נפקא והשיב ר"י דלקמן ודאי דאיכא כללא ופרטא וכללא כדאמר שרי שור בין המנא מתנא קאמר שפיר דמקעין הפרט דשור מרינן אפילו דלאו ב"ח דכל ב"ח מפרטא דחיים נפקא אלל הכא כלל המנא מתנא אי חיים לא הוי כלל היכי מרבו דלאו ב"ח מפרטי כיון דליכא כלל בתרא לרביי מיינה טעין הפרט והואילן שאין לרבות מהן כלום אם נעשה חיים פרט ע"כ לריכין אנו לעשות מחיים כלל וינאו הפרטות למעט מן הכלל ונאמר מה הפרט מפורש דבר שנכלמו מטמאה וממעט מהם עופות טמאים ואע"ג דהאי תנא אין נראה לו לתפוס דו טמאה היינו דוקא לפי מה שהיה יכול לתפוס דו ב"ח ורואה לעשות כלל דחיים כמו כלל דגניבה אלל השמא דמסיק דמחיים לא משמע אלל ב"ח ואין יכול לתפוס דו ב"ח דאיכא פרטי למה לי ע"כ הדי לריך לתפוס דו טמאה להכי איצטרך המנא מתנא לרבות כל דבר דמסיק:

תורה אור השלם

- 1. א. המוצא תפוצא כרוך הגבא משור עד המור עד שיה חיים שנים ישלם. שמוח כב ע
- 2. על כל דבר פרט על שור על חמור על שיה על שלמה על כל אברה אשר יאמר כי הוא זה עד האליהם יבא דבר שיהיה אשר ירשיען אליהם ישלם שנים לרעהו: שמוח כב ח

גליון הש"ס

ה"ס ר"ה אי הכי שיה ליה ה"ס לאקשויי. טעין משנת המרי' ארביי טי' סל:

ושערות כדאמרן הא אימעטו להו להך מהך פרטי דמכי בעל כל דבר פשע: שנסחש כה. אלל המנא בעדים מתנא דריינין פרט למודה כנקם: ואילא נגב עצמו. לא ישלם כפל עד שיטבע לשקר הואיל ומקראי דלעיל נפקא לן גנב עצמו: כחשזה